

Міністерство освіти і науки України
Рівненська обласна державна адміністрація
Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
Національний університет “Острозька академія”
Рівненський державний гуманітарний університет
Художньо-педагогічний факультет

*Присвячується 15-річчю художньо-
педагогічного факультету*

**«ДУХОВНО-ТВОРЧИЙ ПОТЕНЦІАЛ СТУДЕНТСЬКОЇ
МОЛОДІ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ
ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ»**

*Матеріали III Всеукраїнської науково-
методичної конференції*

18-20 травня 2006 року

Рівне – 2006

ББК 74.58+8840
УДК 379.82

«Духовно-творчий потенціал студентської молоді: психолого-педагогічні проблеми формування та реалізації»: Матеріали III Всеукраїнської науково-методичної конференції 18-20 травня 2006 року. – Рівне: РДГУ, 2006. – 204 с.

Редакційна колегія:

Руслан Постолюський – ректор Рівненського державного гуманітарного університету, Заслужений діяч науки і техніки, професор;
Владислав Вербець – професор, декан художньо-педагогічного факультету;
Андрій Сяський – професор, проректор з наукової роботи;
Анатолій Воробйов – професор, проректор з навчальної роботи;
Степан Шевчук – професор, директор Інституту мистецтв, зав. кафедри українознавства художньо-педагогічного факультету;
Володимир Виткалов – професор, зав. кафедри культурології художньо-педагогічного факультету;
Володимир Годовський – професор, зав. кафедри хореографії художньо-педагогічного факультету;
Володимир Богатирьов – доцент, зав. кафедри театральної режисури художньо-педагогічного факультету;
Микола Новоселецький – професор, декан факультету з довузівської підготовки, післядипломної і регіональної освіти;
Марина Малиняк – диспетчер деканату художньо-педагогічного факультету

Відповідальний за випуск – **Владислав Вербець**

Рекомендовано до друку Вченою Радою Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 11 від 30.06.2006 р.)

ISBN 966-7631-96-1

©Рівненський державний гуманітарний університет

Ситуація, що пов'язана з початком трудової діяльності, у сьогоденні випускників дуже неоднозначна. З одного боку, вона сприятлива, адже збільшилась можливість самостійної професійної реалізації, не пов'язаної з певними зобов'язаннями відпрацювання певного строку молодого спеціаліста на нав'язаному робочому місці. З іншого боку, сучасним молодим людям доводиться вирішувати багато таких проблем, які не знали їхні однолітки 15-20 років тому.

А сьогодні висуваються такі вимоги до спеціаліста:

- високий професіоналізм зі стійкими практичними зусиллями для підвищення рівня своїх знань і навиків;
- практичне оволодіння як мінімум двома професіями;
- володіння ПК у режимі користувача;
- знання іноземної мови;
- готовність набути ті знання і навички, які потрібні для справи;
- ініціативність, комунікабельність;
- висока працездатність;
- навик планування своєї роботи;
- навик планування своєї кар'єри;
- наявність основних понять з організації трудових взаємостосунків.

Ринок праці здійснює жорстокий відбір під впливом конкуренції та економічного запиту. Молодь, яка вступає на ринок праці має певні труднощі адаптації до нового соціального середовища. Неможливість миттєво здійснити свої задуми, необхідність застосовувати серйозні зусилля для вирішення професійних намірів, жорстка конкуренція на ринку праці стає для багатьох молодих людей несподіванкою, спричиняє розпач та невпевненість у собі.

Значно заважає молодим людям вирішити проблеми професійної самореалізації відсутність у них навичок прийомів грамотної побудови професійної кар'єри, самостійного пошуку роботи, ділового спілкування. Юнаки і дівчата нерідко орієнтуються на роботи і посади не відповідно до своїх професійних здібностей, нахилів, інтересів, а на роботу з більш високою оплатою. Досягнення професійного статусу відкладається на потім. На фоні завищеної самооцінки (у першу чергу це стосується елітних спеціальностей) у них формується споживацька пасивна позиція, що виявляється у ставленні до пошуку роботи та до виконання службових обов'язків.

Але професійно скластися людина може тільки тоді, коли успішно реалізує свої особисті професійні нахили, здібності.

Підвищення професійної та соціальної активності молоді, вирішення питань побудови професійної кар'єри може бути забезпечене завдяки виконанню таких умов:

- формування інформаційного поля, яке об'єднувало б відомості про розвиток ринку праці, перспективу працевлаштування за конкретними професіями;
- проведення інформаційно – консультаційної індивідуальної, групової та масової роботи серед молоді, у тому числі сільської, з питань формування орієнтації на трудову діяльність як засіб реалізації та самореалізації духовних потреб молоді;
- організація навчання молоді аналізу майбутньої професійної діяльності, побудові професійної кар'єри;
- розширення спектра профконсультаційних послуг, які включають тренінги з самореалізації, навчання прийомам самостійного пошуку роботи, моделям поведінки в умовах безробіття, вирішення питань професійного самовизначення учнівської молоді;
- створення умов для випробування сили молодими людьми, у тому числі через стажування на виробництві, тимчасову зайнятість, організацію діяльності студентських загонів, волонтерську діяльність у громадських організаціях, запровадження форми "наставництво";
- співпраця з роботодавцями з питань профорієнтації молоді на професії, що потрібні на ринку праці.

Розпочинати роботу потрібно зі школи, перших курсів технічного профілю, навчання та виробництва, спільно проводити інформаційні заходи, щоб допомогти молоді, яка вступає в самостійне життя після навчання (стажування). Навички вибору професій та планування професійної кар'єри повинні стати обов'язковим елементом виховання. Адже, чим раніше молода людина зробить правильний вибір, тим більш соліднішим буде її становище на ринку праці.

Яким наше суспільство буде через 20-30 років, залежить від того, наскільки молоде покоління буде підготовленим до майбутнього. Ми, дорослі, не повинні залишити молоду людину один на один з проблемами, які виникли об'єктивно. Змінилася формація, змінилися правила гри.

Наталія Тимошук, *магістр педагогіки,
старший викладач кафедри теорії і методики
виховання РДГУ*

ДУХОВНО-МОРАЛЬНЕ СТАНОВЛЕННЯ МОЛОДІ В УМОВАХ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО ВИХОВАННЯ

Постановка проблеми. Духовно-моральне становлення молодої людини – це, беззаперечно, те пріоритетне завдання, на розв'язання якого має бути спрямована діяльність усіх без винятку закладів освіти. Водночас воно дозволяє подолати проблему глобалізації, кризи особистості у світовій спільноті. Нехтування проблемою

духовної культури призводить до прагматичної орієнтації молоді. Адже духовність завжди так чи інакше передбачає вихід за межі егоїстичних потреб та інтересів, масової адаптивної культури, ґрунтується на ідеалах добра, людяності й милосердя, що вказують на значущості кожної людини як цінного Божого творіння.

Водночас духовність – це „той рівень розвитку особистості і суспільства, який є консолідуючим началом, здатним об'єднати людей” на основі взаємної поваги і любові; „це та сила, яка покликана стимулювати національне відродження України, забезпечити громадянський мир і злагоду в суспільстві” [3, 70]. „Сучасне людство на тлі видатних досягнень науки, все більше втрачаючи духовні цінності, невпинно рухається до повної моральної деградації. Тому йдеться про порятунок цивілізації і найперше духовний” [4, 143-150].

Без утвердження в суспільстві таких духовно-моральних цінностей, як совість, доброзичливість, людяність, милосердя, відповідальність, толерантність, почуття власної гідності, неможливе духовне відродження жодної, навіть найбільш економічно розвинутої, держави.

У сучасних умовах чітко прослідковуються суперечності між можливостями і потребами духовно-морального становлення молоді. Ще Г.Ващенко вважав, що духовно-моральні цінності українського народу, серед яких служіння Богові та Батьківщині, є фундаментом цивілізованого суспільства й основою духовності кожної людини. Лише духовна людина, на думку М.Бердяєва, В.Вернадського, В.Соловйова, П.Флоренського, живе творчо, реалізує свої можливості відповідно до законів Природи і Космосу, цим самим гармонізує життя на планеті.

У духовно-моральному становленні особистості сучасні психологи та педагоги домінуючим вважають її ставлення до іншої людини, що у свою чергу визначає її ставлення до всього суспільства. Воно знаходить свій вияв у доброзичливості, справедливості, гуманізмі, толерантності, ввічливості, відповідальності, щирості, милосерді у стосунках з однолітками, старшими людьми, рідними, близькими; у вмінні бачити особистісну цінність кожної людини; виявляти інтерес та повагу до її людської гідності.

Так, С.Л.Рубінштейн зазначає: „Серце людини усе зіткане з її людських стосунків з іншими людьми; те, чого вона варта, цілком визначається тим, до яких людських стосунків вона прагне, які стосунки з людьми, з іншою людиною вона здатна встановлювати” [5,262-263].

Відомий педагог-гуманіст В.О.Сухомлинський також наголошує на ролі чутливості та чуйності в духовно-моральному становленні особистості. Для цього, на його думку, необхідно, щоб „кожний з малих років був чутливим і уважним до духовного світу іншої людини...”, „щоб дитина, віддаючи тепло своєї душі іншим людям, знаходила у цьому особливу радість” [6,188].

Отже, проблема духовно-морального становлення суспільства й особистості в ньому завжди хвилювала і досі хвилює філософів, психологів, просвітителів, педагогів, теологів. Вона визначила мету нашого дослідження – розкрити деякі теоретико-методологічні аспекти духовно-морального становлення молоді в умовах особистісно орієнтованого виховання.

При цьому духовність ми розглядали як внутрішню сферу самовизначення і самостановлення людини, що характеризує її морально-етичний стан у стосунках з іншими людьми, з суспільством. Духовність – це „складний психологічний феномен самоусвідомлення особистості, внутрішнє сприймання, привласнення нею сфери культури, олюднення, вrostання в неї, розуміння як власного надбання” [7,9-10].

З педагогічної точки зору духовність – це така особлива характеристика людини, що включає її духовно-моральні потреби та інтереси. У ній інтегруються емоційні та інтелектуальні можливості особистості, які лежать в основі її ціннісних орієнтацій та моральних установок, відображаються в її творчій діяльності та ставленні до інших людей, суспільства.

Духовно-моральне становлення молоді – це не тільки розвиток високогуманної, вільної та відповідальної особистості, а насамперед формування у неї системи самоусвідомлених духовно-моральних цінностей. Саме ієрархія духовно-моральних цінностей і смислів не дозволяє людині, з одного боку, розчинитися в емпіричному бутті, втратити свою особистісну сутність у гонитві за матеріальним добробутом, задоволенням Еґо-потреб, а з іншого – дає можливість їй існувати і вільно, свідомо, цілеспрямовано діяти, зважаючи на духовно-моральні ідеали. Адже сфера духовних цінностей охоплює людяність, милосердя, справедливість, чесність, доброзичливість, толерантність, любов до ближнього, тобто „сене вищих моральних категорій” [2,196].

Шлях до самоусвідомлення особистістю духовних цінностей вимагає в неї складної внутрішньої роботи стосовно когнітивно-емоційного оцінювання свого життя і діяльності. Тому метою сучасної освіти має стати „моральне самоусвідомлення, виховання та розвиток духовних вартостей” [2,197]. Кожна молода людина повинна усвідомити цінність власного духовного життя як для себе, так і для інших, суспільства, прагнути сповна оволодіти культурно-духовними надбаннями як регуляторами своєї поведінки.

Досягнення цієї мети під силу тільки особистісно орієнтованому вихованню як цілеспрямованому і свідомо здійснюваному процесу особистісної, суб'єкт-суб'єктної взаємодії вихователя і вихованця, спрямованого на створення соціокультурного середовища для духовного саморозвитку і самостановлення особистості. Водночас воно дає змогу молоді відчути себе суб'єктом активної виховної діяльності і суспільних відносин, що сприяє практичній реалізації його прагнення до свідомого самовизначення, самореалізації, самовдосконалення, тобто духовного саморозвитку [9, 36].

При цьому суб'єктна позиція вихованця, залучення його до співпраці й інтимно-особистісного спілкування з педагогом сприяє свідомому розвитку в нього вольових процесів, без яких неможливе духовне становлення особистості. Саме недостатній розвиток вольових якостей людини призводить до того, що в її свідомості утверджуються такі пагубні почуття, як честолюбство, властолюбство, страх тощо. Вони перетворюють людину на пасивного пристосуванця, вчать жити без найменшого опору, пливучи у вирі еґоїстичних потреб.

Особистісно орієнтоване виховання передбачає культивування вольових якостей особистості, що лежать в основі її духовного саморозвитку і самовдосконалення, суб'єктом і рушійною силою яких є сама особистість. Тому вихованець у всіх механізмах особистісно орієнтованого виховного процесу є дієвим суб'єктом, а стимулювання його активності – одним із основних завдань. Духовні цінності тільки тоді є особистісними вартостями людини, домінантою її образу „Я”, коли вони стимулюють особистість до активної діяльності, лежать в основі її вчинків.

Крім того, саме особистісно орієнтоване виховання розглядається як дієвий засіб формування такого типу особистості, якому притаманне почуття людської гідності, прагнення служити людям, миролюбство, підвищена увага до чужого горя, душевна щедрість, почуття вдячності, порядності, чесності, справедливості, потреба в добродійності [1,15-20]. Таке високогуманне ставлення особистості до іншої людини формується лише в атмосфері глибокої любові, прийняття, визнання та розуміння педагогом вихованця.

В умовах особистісно орієнтованого виховання вихователь повинен знайти, підтримати, розвинути в молоді її духовну сутність, розкрити її особистісну цінність, навчити безкорисливо і дієво любити ближнього на прикладі власної любові до вихованців. Тому особистісно орієнтований виховний процес – це насамперед „повноцінне емоційно насичене й суспільно значуще, сумісне, творче життя педагога і вихованців, яке відповідає їхнім основним соціогенним потребам” [1, 14]. У ньому провідним психологічним механізмом розвитку особистості її морально-духовна творчість і самостійність. Основне завдання особистісно орієнтованого виховання – це сприяння найефективнішому духовно-моральному розвитку особистості шляхом залучення її до різних видів активної творчої діяльності.

Згідно з цим теоретичні заняття, спрямовані на формування в молоді духовно-моральних понять та усвідомлення нею духовно-моральних цінностей, варто проводити у формі проблемних лекцій, „взаємолекцій”, „співлекцій” та „самосемінарів”. Такі особистісно орієнтовані форми організації виховного процесу доцільно практикувати в роботі зі старшокласниками та студентами, тобто з молоддю, яка вже має усвідомлене прагнення до духовно-морального самовдосконалення та певні навички самостійної творчої діяльності.

Під час проведення проблемних лекцій необхідно не тільки системно й послідовно викладати навчальний матеріал, а й створювати проблемні ситуації; вносити елементи творчого пошуку, евристичної бесіди, дискусії, „мозкового штурму”, „галереї ідей”, визначати проблемно-пошукові завдання, спільно зі студентами опрацьовувати літературу тощо. Такий підхід дозволяє молоді включитися у процес лекційного викладу матеріалу, розуміти ключові поняття теми, позицію педагога, хід його думок у розв'язанні проблеми; активізує її пізнавальну діяльність.

Розвитку пізнавальної активності юнаків і дівчат сприяє проведення „співлекцій”, які попередньо готувалися і педагогом, і вихованцями. Напередодні кожної „співлекції” молодь знайомиться з темою, спільно з педагогом визначає ключові поняття, проблемні запитання, складає план заняття, обговорює рекомендовану літературу. Часто в процесі підготовки використовуються такі форми роботи, як „аукціони творчих ідей” або „конверти творчих пропозицій”. У такий спосіб молоді люди висловлюють свої думки щодо необхідності обговорення тих чи інших духовно-моральних проблем, процесу проведення „співлекції”, використання рекомендованої літератури тощо. Після чого юнаки і дівчата готують за бажанням питання „співлекції”, опрацьовують першоджерела, навчальні посібники, шукають цікаву інформацію, проводять теоретичні дослідження.

У ході проведення „співлекції” кожен вихованець може у будь-який момент включитися у виклад лекційного матеріалу або доповнити педагога. Для цього йому достатньо підняти вгору картку, що символізує підготовленість до певного питання. Підсумки „співлекції” підбиваються всіма учасниками заняття в процесі спільного обговорення.

„Взаємолекції” готуються і проводяться самою молоддю для своїх ровесників. Педагог при цьому виступає у ролі консультанта, який дає поради, рекомендації. Вихованець, бажаючи підготувати і провести заняття, узгоджує з учителем проблемні запитання, рекомендовану літературу, план, короткий виклад навчального матеріалу, можливі підсумки лекції, включення в неї елементів бесіди, дискусії, створення проблемних ситуацій тощо. У процесі підготовки до „спів-” та „взаємолекцій” необхідно ознайомити молодь з основними вимогами до проведення лекції, серед яких насамперед: доступність і науковість, переконливість доказів та аргументів, повнота, точність викладу, насиченість інформацією, емоційність.

„Самосемінари” доцільно проводити після лекційного викладу відповідної теми, що значно активізує самостійну пізнавальну діяльність молоді. Особливість „самосемінарів” полягає і в тому, що юнаки та дівчата самі складають план, визначають перелік проблемних запитань, які хотіли б обговорити, індивідуальних та групових завдань, доручень. У структурі кожного „самосемінару” виділяють такі частини: 1) постановка проблемних запитань і власні роздуми над ними (під рубрикою „Подумай сам!”); 2) дискусивне обговорення поглядів однолітків щодо розв'язання поставлених завдань („Поміркуємо разом!”); 3) аналіз афоризмів, поглядів відомих людей, прислів'їв, приказок, уривків із творів художньої літератури („Із думок мудрих”); 4) вивчення наукової літератури, навчальних посібників, словників, довідників, результатів наукових досліджень, поглядів учених на розв'язання тих чи інших духовно-моральних проблем, самостійна робота з енциклопедичною літературою („Перевір себе”); 5) формулювання висновків, узагальнень.

Залежно від досліджуваної духовно-моральної проблеми „самосемінари” містять елементи дискусій, проблемних „круглих столів”, відвертих розмов, годин спілкування, складання та захист творчих проєктів, доповідей, експрес-повідомлень тощо.

Особистісно орієнтоване виховання спрямоване на формування в особистості емоційних переживань стосовно інших людей і світу природи. Тільки емоційно пережиті морально-духовні цінності стають ціннісно-смысловим надбанням особистості, сприяють її саморозвитку і самовизначенню. Тому „самосемінари” та практичні заняття з молоддю доцільно проводити у формі уроків моральності. Вони передбачають формування у юнаків та дівчат таких суспільно значимих якостей, як сумління, честь, совість і людяність, почуття власної гідності тощо. Уроки моральності з’ясовують актуальні проблеми духовно-морального світу кожної особистості („Духовність – храм душі людської”, „Ти знаєш, що ти – людина”, „Доброта та милосердя”, „Кожна людина цінна та цікава”, та ін.).

Підготовка до їх проведення передбачає розкриття перед вихованцями теми, спільне визначення мети і завдань уроку моральності, вироблення в молодих людей переконання в суспільній значущості та необхідності розв’язання тієї чи іншої моральної проблеми. Домінуючими при цьому можуть бути запитання типу: „Для чого це потрібно нам, тобі, мені, суспільству?”, „Чи дозволить нам розв’язання проблеми щось у собі змінити, поліпшити, удосконалити?”.

Доцільно залучати молодь до планування уроків моральності, обговорення різноманітних способів їх проведення, внесення своїх пропозицій, визначення оптимального варіанту розв’язання духовно-моральної проблеми.

Кожен урок моральності складається із вступного слова, у якому обґрунтовувалась необхідність розв’язання тієї чи іншої духовно-моральної проблеми, ще раз звертається увага на тему, мету і завдання спільної діяльності; основної частини та підведення підсумків. Під час їх проведення доцільно використовувати такі методи особистісно орієнтованого виховання, як етичні бесіди, відверті розмови, творчі монологи, розповіді на морально-етичні теми, диспути, дискусії, самопрезентації, усні сповіді, промови „на захист добра і милосердя”, створювати емоційно збагачені виховні ситуації.

Молодь, як правило, охоче приєднується до спільної роботи: читає вірші, наводить приклади з літератури, обговорює життєві ситуації, складає „формули доброти і милосердя”, програми самовдосконалення. Участь молоді у підготовці та проведенні уроків моральності сприяє усвідомленому формуванню в них духовно-моральних цінностей та ідеалів.

Ефективними при цьому виявляються й такі прийоми, як розв’язування моральних дилем, промови „на захист добра і милосердя”, суди над шкідливими звичками, усні самопрезентації, розмови при свічках, конкурси-репортажі тощо.

Такі особистісно орієнтовані форми організації навчально-виховного процесу можуть ефективно реалізуватися під час роботи студентських клубів („Духовність”, „Я – Особистість”), учнівських творчих об’єднань, студій, спецкурсів, факультативів, а також на заняттях із гуманітарних дисциплін.

При цьому духовність утверджується у процесі власної життєтворчості особистості, тобто активного пізнання і перетворення нею свого внутрішнього світу на основі беззаперечних та вічних духовно-моральних цінностей. Адже не випадково, М.Бахтін вважає, що духовність особистості реалізується через вчинок, у якому людина є відповідальним суб’єктом процесу власної життєтворчості.

Отже, особистісно орієнтоване виховання забезпечує духовно-моральне становлення молоді шляхом залучення її до самостійного, вільного осмислення та культивування духовно-моральних цінностей у процесі активної творчої діяльності. За такого підходу вищі духовно-моральні ідеали стають цінностями власного життя молоді людини, а тому зумовлюють усі інші цінності суспільства: економічні, соціальні, політичні.

Джерельні приписи

1. Бех І.Д. Виховання особистості: У 2 кн. – Кн. 1: Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади. – К.: Либідь, 2003. – 280 с.
2. Бех І.Д. Виховання особистості: У 2 кн. – Кн. 2: Особистісно орієнтований підхід: науково-практичні засади. – К.: Либідь, 2003. – 344 с.
3. Косарева Н.І. Формування духовності особистості на засадах цінностей українського народу // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Рівне: РДГУ, 2005.– Випуск 32. – С. 70-72.
4. Кузь В.Г. Освіта і школа ХХІ століття // Педагогіка і психологія. – 1999. – №1. – С. 143-150.
5. Рубинштейн С.Л. Бытие и сознание. – М., 1957.– С. 262-263.
6. Сухомлинський В.О. Павлівська середня школа. Вибрані твори: У 5 т. – Рад. школа, 1976. – Т 4. – С.188.
7. Сухомлинська О.В. Концептуальні засади формування духовності особистості на основі християнських моральних цінностей // Цінності християнської культури як фактор морально-етичного формування особистості: Збірник наукових статей / За заг. ред. В.М.Оржеховської. – К., 2002. – Ч. I. – С. 9-10.
8. Савчин М. В. Духовний потенціал людини. – Івано-Франківськ.: Видавництво „Плай” Прикарпатського університету, 2001. – 203 с.
9. Тимошук Н. С. Особистісно орієнтоване виховання старшокласників у процесі позакласної роботи: Навчально-методичний посібник. Науково-методичний центр середньої освіти Міністерства освіти і науки України. – Рівне: Волинські обереги, 2004. – 281 с.
10. Франк С. Л. Духовные основы общества. – М., 1991. – С.332.

ЗМІСТ

<i>Руслан Постолюк</i> . Вітальне слово	3
ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ	
<i>Владислав Вербець</i> . Демократизація та гуманізація освіти: проблеми та перспективи	5
<i>Петро Давидюк</i> . Проблеми соціокультурного розвитку Рівненщини	6
<i>Петро Кралюк</i> . Проблеми педагогіки в контексті сучасних комунікаційних реалій	7
<i>В'ячеслав Демченко</i> . Особливості розвитку творчих здібностей молоді	10
<i>Лариса Климанська</i> . Потенціал креативності PR-спеціаліста	12
<i>Владислав Вербець</i> . Соціальна ідентифікація студентської молоді: проблеми та перспективи формування	16
СЕКЦІЙНІ ЗАСІДАННЯ	
СЕКЦІЯ I. ДУХОВНО-ТВОРЧІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ МОЛОДІ	
<i>Оксана Назарук</i> . Соціальний досвід молодої людини як передумова реалізації соціального потенціалу	19
<i>Лідія Мацевко-Бекерська</i> . Дитяча література як засіб підготовки фахового педагога	23
<i>Ольга Безкоровайна</i> . Виховання духовної культури особистості студента засобами соціально-ціннісної діяльності	25
<i>Вікторія Вронська</i> . Інноваційно-інформаційні та педагогічні технології у ВНЗ: проблеми ефективності та перспективи розвитку	31
<i>Алла Фрідріх</i> . Формування національної самосвідомості як основа розвитку духовного світу особистості	33
<i>Тетяна Герасименко</i> . Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка	35
<i>Марина Малиняк</i> . Психологічні передумови формування художньої творчості студентів	37
<i>Світлана Волошина</i> . Професійна кар'єра молодої людини – шляхи і методи її формування, умови реалізації	39
<i>Наталія Тимошук</i> . Духовно-моральне становлення молоді в умовах особистісно орієнтованого виховання	40
<i>Тетяна Ціпан</i> . Формування морально-духовних цінностей підлітків в умовах дитячо-юнацьких об'єднань	44
<i>Мирослава Якимчук</i> . Формування культури духовності в обдарованій особистості студента як соціально-педагогічна проблема	47
СЕКЦІЯ II. НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ДУХОВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТУДЕНТІВ	
<i>Олена Іщенко, Людмила Овсянкіна</i> . Особливості формування моральних цінностей сучасної студентської молоді	50
<i>Світлана Щудло</i> . Якісна освіта як чинник адаптації молоді на ринку праці	52
<i>Тетяна Потапчук</i> . Духовний розвиток сучасної молоді: спроба теоретичного осмислення	54
<i>Алла Кочубей</i> . Духовно-моральне виховання студентів засобами народознавства	56
<i>Людмила Сокурянська</i> . Ціннісний вимір пострадянського студентства: теоретичні підходи та емпіричні результати	60
<i>Олег Бойко</i> . Дидактична технологія формування у майбутніх офіцерів готовності до реалізації управлінських функцій	65
<i>Лариса Ковальчук</i> . Організація педагогічної практики студентів класичного університету: компетентнісний підхід	69
<i>Орися Ковальчук</i> . Тестовий контроль у системі діагностування знань, умінь і навичок студентів	73
<i>Олександра Максимець</i> . Організація професійно-орієнтованої поза аудиторної роботи студентів на базі навчального лабораторно-виробничого комплексу інституту	76
<i>Марта Максимець</i> . Педагогічна практика студентів факультету іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: реалії, проблеми, перспективи	79
<i>Олександра Праць</i> . Моральні засади правової культури майбутнього вчителя	81
<i>Уляна Гуменюк</i> . Ірраціональні переконання людини як бар'єр на шляху реалізації її духовно-творчого потенціалу	83
<i>Євгеній Власов</i> . Передумови формування навчального репертуару для студентів класу фортепіано музично-педагогічного факультету	86
<i>Олена Никон</i> . Психолого-педагогічні умови активізації творчої діяльності студента	89
<i>Олена Попчук</i> . Навчально-виховний процес як фактор формування професійної культури майбутніх фахівців	92
<i>Наталія Грицай</i> . Формування творчого потенціалу студентів під час проведення позакласної роботи в загальноосвітній школі	96
<i>Галина Кардаш</i> . Теоретично – методичні засади формування морально-етичного потенціалу студентської молоді	98
<i>Олена Шершньова</i> . Історико-культурний туризм в малих містах України як чинник формування національної гідності української молоді	102
<i>Наталія Семенова</i> . Роль особистісного самовизначення та ідентичності у формуванні сучасної гармонійно розвиненої особистості	105
<i>Вікторія Юрченко, Тетяна Свердлова</i> . До проблеми розвитку духовно-творчого потенціалу студентської молоді	107

НАУКОВО-ТВОРЧА ЛАБОРАТОРІЯ КАФЕДРИ ХОРЕОГРАФІЇ «ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ СУЧАСНОГО СТУДЕНТА-ХОРЕОГРАФА»

<i>Ірина Аксьонова.</i> Формування творчої особистості в хореографічному колективі	110
<i>Володимир Гордєєв.</i> Танець як феномен духовності традиційної української народної обрядової культури.....	114
<i>Ольга Гордєєва.</i> Дитячий хореографічний колектив та його роль у гармонійному розвитку дитини	116
<i>Роксана Горбачук.</i> Просторові дослідження в галузі сучасного хореографічного мистецтва.....	119
<i>Тетяна Лобан.</i> Вплив хореографів-новаторів джаз-модерн танцю на формування світогляду сучасного студента.....	120
<i>Лариса Волощина.</i> Альтернативні методики при викладанні хореографії у ВНЗ.....	122
<i>Ілона Легка.</i> Репертуар аматорського танцювального колективу як засіб виховання молоді	124
<i>Вікторія Кравчук.</i> Духовно-творчий потенціал хореографічного мистецтва: пошуки та перспективи	126
<i>Наталія Сагаль.</i> Специфіка допрофесійної підготовки в контексті танцювальної культури.....	128
<i>Поліна Шеховцова.</i> Специфіка допрофесійної підготовки в контексті танцювальної культури Рівненщини	130
<i>Ірина Іванчук.</i> Історія розвитку танцю модерн У США.....	133
<i>Наталія Маткова.</i> Особливості виконання народно-сценічних танців України.....	135

НАУКОВО-ТВОРЧА ЛАБОРАТОРІЯ КАФЕДРИ ТЕАТРАЛЬНОЇ РЕЖИСУРИ «ФЕНОМЕН ДУХОВНОСТІ У ТВОРЧОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ДРАМАТУРГІВ»

<i>Юрій Мельничук.</i> Роль навчального репертуару в процесі формування духовно-творчого потенціалу студентів акторської та режисерської спеціалізації	138
<i>Володимир Богатирьов.</i> Духовна культура режисера у формуванні та реалізації задуму вистави	139
<i>Олексій Заворотній.</i> Сучасний театр, як діамант, повинен сяяти неповторними гранями.....	141
<i>Світлана Хабурська.</i> Навчальна вистава як засіб професійного та духовного зростання майбутніх режисерів драматичного театру	144
<i>Лариса Степанець.</i> Театралізоване масове дійство як фактор зростання морально-естетичного потенціалу студентської молоді	147
<i>Георгій Вовк.</i> Особливості особистісного самовизначення старшокласників у процесі театральної творчості.....	150
<i>Михайло Журавель.</i> Вплив духовного змісту трагедії на емоційну культуру глядача.....	152

НАУКОВО-ТВОРЧА ЛАБОРАТОРІЯ КАФЕДРИ УКРАЇНОЗНАВСТВА «ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНЕ МИСТЕЦТВО ПОЛІССЯ: ВИТОКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»

<i>Олександр Старук.</i> Деякі аспекти формування духовної культури української молоді.....	154
<i>Любов Крайлюк.</i> Творча спадщина Ніла Хасевича у контексті морально-етичного та патріотичного виховання студентської молоді	157
<i>Ірина Локичук.</i> Збереження та розвиток традиційного серпанкового ткацтва села Крупове – передумова для вдосконалення і збагачення творчих здібностей молоді	159
<i>Ольга Чернюшок.</i> Художньо-педагогічна спадщина Г. Косміади – погляд сучасності.....	162
<i>Олег Городецький.</i> Композиційна робота з ілюстрацією як умова розвитку творчої особистості студента	164
<i>Тамара Забута.</i> Політична культура молоді як фактор конкурентоспроможності країни	168
<i>Борис Забута.</i> Молодь у процесі розбудови „Суспільства знань”	170
<i>Марія Вакульчук.</i> Формування духовної культури студентської молоді засобами благодатного слова.....	172
<i>Лариса Костюк.</i> Окремі аспекти викладання навчальної дисципліни «Культурологія» в умовах інтеграції освітніх систем вищої школи України у європейський простір	175
<i>Маргарита Вдовенко.</i> Проблема „східної” та „західної” двомовності серед студентської молоді у контексті сучасного розвитку України.....	178

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ СЕМІНАР «ДУХОВНІСТЬ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГІДНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ»

<i>Марія Вербець.</i> Соціальні та морально-етичні орієнтири у формуванні світогляду молоді	180
<i>Майя Корнійчук.</i> Електронні ресурси – нова модель організації бібліотечно-інформаційного обслуговування студентської молоді	181
<i>Людмила Мартинюк.</i> Бібліотека, як один з духовних ресурсів суспільства	183
<i>Сергій Кравченко.</i> Читацькі інтереси сучасної молоді в контексті її духовного розвитку	184
<i>Марина Портянко.</i> Принцип багатоаспектності у формуванні фондів бібліотек на допомогу духовному розвитку молоді.....	187
<i>Ніна Тивончук.</i> Літературне краєзнавство як чинник формування духовності молоді та збереження культурної спадщини краю.....	188
<i>Тамара Саркісянс.</i> Формування у молоді громадянської позиції, національної самосвідомості, культури і духовності засобами бібліотечного впливу	190
<i>Марія Третяк.</i> Періодичні видання в структурі читання молоді.....	192
<i>Віра Цицюра.</i> Виставкова діяльність бібліотеки як чинник творчої реалізації студентської молоді.....	193
<i>Валентина Дамецька.</i> Формування екологічної культури як складової духовного становлення підростаючого покоління	195
<i>Ольга Загинеї.</i> Національно-патріотичне виховання підростаючого покоління засобами української літератури.....	196
<i>Раїса Щербан.</i> Бібліотеки на допомогу реалізації екоетичного імперативу	198

Наукове видання

«ДУХОВНО-ТВОРЧИЙ ПОТЕНЦІАЛ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ»

Матеріали III Всеукраїнської науково-методичної конференції

18-20 травня 2006 року

Редакційна колегія:

Руслан Постолюк – ректор Рівненського державного гуманітарного університету, Заслужений діяч науки і техніки, професор;
Владислав Вербець – професор, декан художньо-педагогічного факультету;
Андрій Сяський – професор, проректор з наукової роботи;
Анатолій Воробійов – професор, проректор з навчальної роботи;
Степан Шевчук – професор, директор Інституту мистецтв, зав. кафедри українознавства художньо-педагогічного факультету;
Володимир Виткалов – професор, зав. кафедри культурології художньо-педагогічного факультету;
Володимир Годовський – професор, зав. кафедри хореографії художньо-педагогічного факультету;
Володимир Богатирьов – доцент, зав. кафедри театральної режисури художньо-педагогічного факультету;
Микола Новоселецький – професор, декан факультету з довузівської підготовки, післядипломної і регіональної освіти;
Марина Малиняк – диспетчер деканату художньо-педагогічного факультету

Відповідальний за випуск – **Владислав Вербець**

Комп'ютерна верстка та макет – **Вікторія Кравчук**

Формат 60*84/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Romans.
Друк різнографічний. Ум. друк арк. 26,83. Наклад 100 прим. Зам № 14/1

Віддруковано засобами оперативної поліграфії
редакційно-видавничого відділу Рівненського державного гуманітарного університету
м. Рівне, вул. С. Бандери, 12

«Духовно-творчий потенціал студентської молоді: психолого-педагогічні проблеми формування та реалізації»: Матеріали III Всеукраїнської науково-методичної конференції 18-20 травня 2006 року. – Рівне: РДГУ, 2006. – 204 с.

ISBN 966-7631-96-1

УДК 379.82

ББК 74.58+8840